

Publicatie van het CSLK, met toestemming van de auteur.

www.cslk.nl

Solidariteit, spiritualiteit en levensstijl

Toen in de jaren vijftig de Bisschoppelijke Vastenactie werd opgericht, schreven de bisschoppen: "De zorgen voor eigen huis mogen ons niet afhouden van het daadwerkelijk meeleven met de veel grotere noden van anderen". Deze oproep heeft aan actualiteit niets verloren. We beleven dagelijks hoe onze aarde kreunt onder natuurrampen, vele volkeren onder strijd en geweld, ontelbare mensen onder armoede en honger. Het stelt de mensheid voor een ongekende uitdaging. Dringender dan ooit is hulp en solidariteit gevraagd. Maar ook een nieuw en dieper besef van eenheid van alle mensen. Ik ben ervan overtuigd dat vanzelfsprekende solidariteit en radicale verandering van levensstijl alleen mogelijk zijn, als we elkaar werkelijk kunnen zien als kinderen van één Vader, als broeders en zusters die eenzelfde toekomst delen. Er is geen tijd meer voor halve maatregelen en traagheid door botsende belangen. Daarom is voor mij solidariteit ook altijd gekoppeld aan spiritualiteit, aan verantwoording voor God.

Juist de Veertigdagentijd roept op tot die herbezinning. Allereerst individueel. Herbezinning op onze eigen levensstijl. Het evangelie houdt ons een levensstijl voor die zichzelf matigt, die niet méér neemt dan gerechtvaardigd is. Gerechtvaardigd tegenover hen, die mét ons deze aarde bewonen en tegenover hen die ná ons komen. Een levensstijl die in het aardse, het materiële geen dóel in zichzelf ziet, maar alleen een middel om menswaardig te kunnen leven en onze geestelijke, eeuwige bestemming als mens te kunnen bereiken. Een levensstijl die geworteld is in eerbied voor God en voor Zijn schepping. Maar we weten het, onze westerse levensstijl, die vol is van verspilling en overdaad, is nu wereldwijd maatstaf geworden. We lijken in een cultuurtrein te zitten, die niet meer kan stoppen bij grenzen waar de eerbied voor de natuur, voor het leven, voor de waardigheid van de mens en de heiligheid van God, dat wel zouden vereisen. De mens is tot z'n eigen grootste bedreiging geworden. De vastenactie wil geld inzamelen, maar ook prikkelen om anders te leven. De maatstaf daarvoor vinden we in het evangelie en in ons eigen hart.

De huidige sociale en monetaire crisis stelt ons dan ook niet alleen voor economische vragen, maar bovenal voor spirituele. Hoe willen we leven? Zijn we in staat eenvoudiger te leven? Zijn we bereid meer te delen met anderen? Kunnen we ook leven met bestaansonzekerheid?

Voor vroegere generaties en voor ontelbare mensen nu nog in de ontwikkelingslanden, reikt de zekerheid vaak niet verder dan de avond. Het bijbelse woord: "Maakt u geen zorgen voor de dag van morgen, elke dag heeft genoeg aan zichzelf", is voor hen dagelijkse realiteit. Ik heb het op indrukwekkende wijze mogen ervaren in de sloppenwijken van Naïrobi. Nu aardse zekerheden ook ons uit de handen vallen, en we niet meer weten of ons pensioen, werk of inkomen er morgen nog zullen zijn, wordt ook onze levensinstelling beproefd. Kunnen we die innerlijke kracht en dat basisvertrouwen in God en in het leven opbrengen? Christus waarschuwde al voor het bouwen op aardse zekerheden in de parabel van de man die grote rijkdommen vergaard had, en vergenoegd overwoog dat dit hem in staat stelde vele jaren in onbekommerde luxe te leven. Maar dan moet hij het woord van de Heer horen: "dwaas, nog deze nacht zal men het leven van je opeisen, en voor wie zijn dan al die rijkdommen die je vergaard hebt?" Natuurlijk mogen we plannen te maken voor de toekomst.

Maar er is een verschil tussen plannen maken, en zorgen maken. De crisis heeft ook de dimensie van een leerproces. Het draagt ook de kans in zich dat de mensheid zich weer meer bezint op de werkelijke waarden van het leven.

En daarmee ben ik weer terug bij de Veertigdagentijd. Het is de voorbereiding op Pasen, het feest van de Opstanding. Jezus was dood en leeft weer. Hij heeft een sprong gemaakt in een volstrekt nieuwe dimensie van leven. Wij zullen Hem daarin volgen. De hele schepping zal Hem daarin volgen. Maar zijn weg ging door het Kruis heen. Ook voor ons is er maar één weg naar het beloofde land, en die gaat door de woestijn. De woestijn kan vele vormen aannemen, in de wereld en in ons eigen leven. Het kent dorheid, worsteling en pijn, maar ook oases en schoonheid. We zien het in onszelf en om ons heen. De huidige problemen zijn er maar één voorbeeld van. Maar alles wordt licht en vreugdevol door het perspectief dat eens de horizon zal openbreken en we onze eindbestemming zullen bereiken. In Gods plan gaat niets verloren. Eens zal Hij alles nieuw maken. Uit alles wat mensen van alle tijden hebben gedaan, gebeden, geleden en gestreden ter wille van gerechtigheid, waarheid en liefde, zal Hij op wonderlijke wijze bouwstenen maken van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, het Koninkrijk God. Dan zal Hij alle tranen van de ogen wissen, zegt de Schrift, want al het oude is dan voorbij. Alleen door dit perspectief is lijden en neergang te dragen, verdwijnt de krampachtigheid uit het leven en is er hoop door alle hopeloosheid heen.

+ Mgr. dr. Jozef M. Punt
Bisschop van Bisdom Haarlem-Amsterdam
dinsdag, 15 maart 2011